

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.
Fora. 5 » trimestre.
Un número sol. 0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

G A N G A

Sense dú barrets estranys
de forma plana y rodona,
veném turróns de JIJONA
llegítims com tots los anys.
Que per pogué'ls vendre aquí
ens basta pagarlos bé,
y per ré hem de menesté
als que 's diuhen fills d' allí.

Convencuts de tot aixó,
sense pompa ni boato,
los volém vendre barato
sens guanyarhi ni un pinyó.
¿Diu que á quin preu los veném?
Una lliura UNA PESETA.
Si 's pensan que fem brometa
vinguin y 'ls ho probarém.

Confiterías de «La Confianza», Rambla, 63 y carrer de la Rosa, 4; y en la de Francisco Vila, Carretera de Manresa, 57.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres. pa y ví.

També s' admeten abonos á preus ventatjosos.

Servey esmeradíssim.

BON ACORT

En la sessió celebrada per la Comissió Organitzadora dels Somatents lo dia 16 del passat Novembre, entre altres acorts se prengué lo de emplear en l' emprestít nacional, las 12.435 pesetas recullidas del cos de Somatents ab objecte d' aixecar un monument en lo Bruch, tota vegada que aquesta quantitat es insuficient pera l' objecte expressat é interinament s' esperan mel·lors temps pera ampliar dita subscripció y arribar á bon terme dit projecte.

Tot aixó está molt bé, es molt práctic y molt lucratiu, pero tot lo que te de bó y de bon sentit utilitari lo pensament, te de ridícula y estrafalaria la forma en que fou proposat per lo Vocal D. Ramon de Rocafort.

Dic senyor, pel mer fet de parlar en castellá en dita reunió, devia olvidarse completament de la serietat y dignitat catalana quan, posat segurament á tall de Cid campeador, digué que.

«consideraba altamente patriótico se destinase esta cantidad, ya que no puede ser otra mayor, al empréstito que hace la Nación para el sostenimiento de nuestros gloriosos ejércitos de Cuba y Filipinas, uniéndose así los somatenes de Cataluña, aunque modestamente, al voto nacional que claramente manifiesta está dispuesta España á todo trance á derramar su sangre y dar su oro para conservar la integridad de su territorio».

De manera que tot un catalá com D. Ramon de Rocafort també surt ab la..... andalusada de que la colocació de capitals al 6 y 1/2 per 100 ab sólidas hipotecas es *altamente patriótico*, y que 'l vot nacional expressat per aytals capitalistes y pels soldats que marxan á Cuba y Filipinas á la forsa y 'ls minyons que desertan al estranger y 'ls pares y mares que las malaheixen y 'ls comerciants é industrials que se 'n arruhinan, tot plegat indica y *claramente manifiesta está dispuesta España á todo trance á derramar su sangre y dar su oro para conservar la integridad de su territorio*.

¡Cuanta ofuscació de criteri, y quant enlluernament produheix lo frech dels galons y l' oreig cortesá!

Sembla impossible que tot un catalanás com lo Sr. de Roca-

fort no sápigam com se feyan las guerras de conquista en nostra Catalunya, puig si ho sapigués veuria que avans d' empèndrer-los lo Rey consultava á las corts y que 'ls diputats de allavoras si creyan justa y necessaria la guerra oferían sas personas y sas hisendas sens hipotecas ni pensions, y tots los soldats que ab ells anavan eran voluntaris à sou y aventureros, y sens anar tant lluny, quedantnos en lo sigle passat, quan la Fransa revolucionaria declaró la guerra á Espanya y Carles IV l' acceptá, no hi hagué estament que no corrés al tesor públich á depositar recursos ab que atendre al exèrcit que havia de sostindre l' honor del pahis, pero allavoras los capitalistas principals eran lo clero secular y regular y com fa constar molt afortunadament lo Rvnt. Dr. Sardá y Salvany en un de sos celebrats articles de la «Revista Popular», l' Arquebisbe de Toledo en unió de son cabildo doná 25 milions de rals, l' Arquebisbe de Valencia un milió, lo cabildo de sa propia iglesia altre milió, lo clero de Zaragoza doná cinquanta mil duros y oferí 300.000 rals per cada any que durés la guerra. Y aixís en totas las provincias y en totas las diócessis, no per medi d' empréstits devengant temptadors tants per cent y «sabrosas primas» sinó en concepte de donatius espontanis y ni solzament ab cláusula de reintegració.

Bonich mantell de patriotería ha posat sobre las espatllas del cos de Somatents lo Sr. de Rocafort ab la forma donada á sa proposició y sobre tot la Comissió al aprobar aquest acort, fent constar en acta «que solo siente no poder hacer más como sería su deseo, puesto que ya individualmente, muchos de los que la componen se han suscrito al empréstito nacional».

¿No hagneran trobat los digníssims vocals de la Comissió una manera mes directa de fer sapiguer als Somatents que havian colocat individualment capitals al 6 y 1/2 per 100? però vaja, d' un modo ú altre se 'ns ha proporcionat la satisfacció de sapiguer que 'ls vocals de la Comissió no son pas uns pelacanyas.

Coloquin en bon hora individualment sos capitals en l' Empréstit, coloquin en bon hora los fondos que tingan á son càrrech, puig ben colocats están y ab bona garantía y bon lucro; pero per Deu no confonguém una operació financiera ab un acte pa-

tríotich, puig aixó sols está reservat á la rassa hidalga y als badrers de cinch céntims.

SECCIÓ POLITICA

La setmana que acaba de transcórrer pot ben calificarse de setmana d'emoions.

Pocas vegadas desde 'l comens de la malehida guerra, han produhit sensació tan forta las noticias que 'ns transmeten diariament de Cuba com las que circularen lo pasat dimecres assegurant la derrota y mort del cabecilla Maceo.

Ni quant la desgraciada acció de Peralaje ahont de poch li vingué al general Martínez Campos si no deixa allí 'ls sens ossos, y ahont perderem al general Santocildes, causà mes sensació y estupefacció á la vegada que 'l telégrama anunciant la derrota y mort de 'n Maceo capitanejant 4000 homes, per la petita columna del comandant Cirujeda.

Quan tothom se creya que 'l gefe mulato continuava entretingut á Pinar del Rio, y quan la major part de la gent de bona fé, la que compra y creu als diaris dels cinch céntims, estava en la persuació de que la célebre trotxa era poch menos que luespugnable, que to d' estrany que produhis la mes gran estupefacció la noticia de que lo que no havian pogut fer lo general Weyler ab tanta mils homes, ni 'l general Arolas ab sas célebres bravatas y sa no menos célebre trotxa, lo havian fet uns quants soldats com qui fa broma, 400 á lo mes, que sense saber ab qui se las havian, coparen al célebre Maceo, matant á n' ell y al fill de Máximo Gomez.

¡Quin xaseo mes terrible pels pobres generals Weyler y Arolas! Quin posat devia fer lo primer al saber que 'l cabecilla que ell cassava ab tant empenyo y ab tanta tropa, havia sigut mort per quatre soldats y un cabo, per 400 homes manats per un comandant del seu exércit, á una distancia bárbarra del lloch ahont ell 'l buscava!

¡Y 'l pobre Arolas, lo desdixat general que al posarse en campanya deixá anar un *Maceo me mata á mí ó yo mato á Maceo* capàs de fer estremir á tota la nigrada de la isla, tenir de veurer com se li escapa de las mans, passantli com qui diu per entre camas, ab tot y la celeberrima trotxa ab son tancat de fil ferro!

¡Quin paper mes lluhit los hi ha capigut en la fi del cabecilla!

*
* *

La noticia de la mort de 'n Maceo no cal dir que s' escampá per tots los àmbits del Estat en pocas horas.

Tothom sabia com havia sigut, qui l' havia ferit, ahont l' havian trobat.

Comensaren las empresas periodísticas alentadas per l' oler d' un bon negoci, á detallar á ull tot lo imaginable y l' endemà entre telégramas urgents, *Números extraordinarios*, noticias oficials y oficiosas, desde 'l mes rich al mes gran, del rich al pobre, del sabí al tonto, sabian punt per punt tota la historia.

Qu' havia passat la trotxa 'l dia 4, siga ab un grupo rich ó ab 6000 homes: que reuni las partidas de l' Habana; que si intentava atacar los deforas de la capital ó si passava á Matanzas, ó s' embarcava; la sorpresa del comandant Cirujeda, sas feridas al cap y al ventre; la ferida del noy de Máximo Gomez; son suicidi devant del cadáver Maceo, precedit de la conseglient carteta *...que no se culpe á nadie de mi muerte*; que si 'l va ferir lo práctic Santa Ana; que si era un tal Sereí que va acabar-lo á matxetas-

sos; que duya un anell molt bo ab los noms de *Antonio y Marta*; que vestia tant be, camiseteta y calsetets fins de seda, mitjons finissims; que li van veurer la ferida que rebé estant en las Lomas; los documents que portava, maletín, impermeable; la cara que feya; lo revolver ab puny de marfil, fabricat... (ja 's diu la marca); la edat que presentava... tot barrejat, oficiós y oficial en una enorme mesa revuelta, s' enjegá al públich, acompanyats dels crits dels xicots cridant los diaris *Ab la gran mort de 'n Maceo, La mort oficial..... Ara va de veras.....*

Mes jay! que la desgracia 'us persegueix á Espanya.

Quan tot era alegria y satisfacció per la mort de 'n Maceo, quant se tornava á aplaudir ab entusiasme la marxa de Cádiz, quan ja hi havia pobles que feyan lluminarias y llsavan á vol las campanas y 's felicitavan mútuament govern y governats, se 'us aclareix la noticia y per ella sabem que tenim la camiseteta, 'ls calsetets, los mitjons, l' impermeable, lo revolver, l' anell, de 'n Maceo pero jay! á n' aquet nó.

Quan ja ho sabian las potencias, y tothom se preparava á festejarho, sabem que falta 'l mes precis pera la indentificació que es de rigor en aquestos cassos; 'l cadáver.

Y busca per aquí y busca per allá, are tenim gran part del exércit recorrent l' Habana, cavant la terra, furgant per tot, per veurer si 's troba 'l cos del ditxós mulato, que mort y tot ha de donar feyna.

Tot pel cansament de las caballerias que no pogueren tragar los cadàvers de 'n Maceo y Panxo Gomez y per la tranquil·litat dels qui, sabent qui eran, los deixaren pera anar mes tart á recullirlos.

Y aixís està; tot depén de si la y dels dos noms del anell es y minúscula ó Y mayúscula ó del bon acert d' un soldat que l' ensòpegni ab la magalla.

Encomanémse á Deu y qu' ell nos protegeixi. Aquí baix no hi ha cura. Fins quan la sort ajuda hem de fer alguna cosa que 'ns ridiculisi.

Que Deu Nostre Senyor, s' apiadi de las regions espanyolas y las hi dongui un xich de seny si encare es hora.

DISCURS

LLEGIT PER LO PRESIDENT DEL ATENEO BARCELONÉS DON VALENTÍ ALMIRALL EN LA SESSIÓ INAUGURAL CELEBRADA LO 30 DE NOVEMBRE.

(Acabament.)

Dech ja entrar en lo fondo del tema y parlarvos de Regionalisme. Y veus aquí que 'm trobo verdaderament embrassat per la abundancia de la materia. Lo Regionalisme, en lo sentit lato de la paraula, es no sols una solució política social, sino també una teoria completa, un sistema general aplicable á todas las manifestacions de la activitat humana. Es impossible condensarho, no en un discurs, sino en un llibre, puig que sols pera exposar sas generalitats y aplicacions se necessitaria una biblioteca. Es los limits d' un discurs, que tinch de procurar además que sigui curt al objecte de no fatigar la vostra atenció, no podré fer més que anar saltant de branca en branca, limitantme á anunciar los diversos punts de vista de que pugui ocupar-me. Si logrés no més que cridar la atenció de

la generació que puja, fentli interessant son estudi, s' hauria més que complert lo meu objecte.

Perque, si tinc de dirvos la veritat, res espero de la generació á que jo pertanyo, formada, en general, dins d' un ordre d' idees completament distint, sino oposat, al que ha de servir de base á las teorías regionalistas. Actors, nosaltres, ó espectadors quan menos, de la lluyta política avuy ja esmortuhida y en descrédit, conservém tots los ressabis del modi en que 'ns hem mogut durant los millors anys de la nostra vida, y som esclaus dels prejudicis que van infiltrar en la nostras inteligencias las teorías que estavan alguns anys fa en predicament, y que volen seguir sostenint los que en ellas fundan son predomini dintre l' ordre de cosas que impera eucara. Educats en los principis, ab pretensions d' absoluts, de comensaments d' aquest sigle, no poden los uns comprendre lo progrés sino dins de la democracia á la francesa, que de fet fa predominar la igualtat sobre la llibertat, ni 'ls altres poden imaginar-se sistemas conservadors distints dels del temps de la agonía de las monarquías absolutas, disfressantles tot lo més ab l' hipócrita domini del doctrinarisme. Ni aquells son capassos d' establir bases perfectament liberals, ni aquestos de crear una autoritat que sostingui ab forza l' ordre sens arbitrarietats ni tiranías.

Per, aquells, l' ideal d' un Estat avansat s' ha de fundar en lo sufragi universal sens contrapés, y peraquestos no pot subsistir una nació sens un bastó, que manejat pel Poder reparteixi cops de cego á tots aquells que, com lo poder y com aquells que 'l poder representi, no pensin y obrin. De manera que pera viure en societat no podém escaparnos de la subjecció ó ja d' un sol ó ja d' una majoria, sens fré ni delucador l' una ni l' altra. L' exemple está ben patent avuy en la república francesa. La aspiració dels radicals que d' avansats blasonan, es la de suprimir lo Senat y fins la presidencia, es á dir: destruir los pochos elements que son contrapés al absolutisme de la càmbra legislativa; es á dir, deixar á las minorías y als individuos sens cap de las pocas garantías de llibertat y de respecte als drets que 'ls quedan.

Mes si la generació á que jo pertanyo es en general incapás d' entrar en un ordre d' idees que 's presenta com nou á la nostra terra, la generació que ha entrat avuy á la vida, lliure de compromisos y ab menos prejudicis que la anterior, puig sols está subjecta als que ha après en las aulas ó en la vida práctica, sens cap entusiasme, puig ni 'ls que se 'ls han ensenyat no 'ls senten, podrá cambiar radicalment lo modo de sentir y de pensar de la opinió general. Y, ja que per fortuna la nostra associació está avuy en mans de la gent jove, representant del element actiu que d' aquella forma part, me sembla que la millor campanya que podria fer durant lo curs que en aquest moment tinc lo gust de inaugurar, seria la d' estudiar, per medi de discussions, conferencias y demás recursos reglamentaris, lo principi regionalista en totas sas manifestacions, ó

sigui ab aplicació á tots los rams de la activitat y vida públicas. Al efecte, la Biblioteca deuria comensar per reunir los elements d' estudi que avuy li mancan á fi de que en ella trobessin los senyors socis tot lo que necessitarien pera la campanya que proposo.

Si la emprenguessia, lo primer que á mon entendre deuriem fer, seria aquilatar los conceptes de llibertat y democracia, d' avens ó progrés y d' estacionament ó conservació, que son precisament los mes falsejats dins del ordre d' idees avuy en decadencia, de que avans vos parlava. La llibertat ha de ser considerada no tan sols com un fi, sino també com un medi, y á son us y garantia ha de contribuir, si be no exclusivament, la democracia, ó sigui 'l principi d' igualtat. Y dich no exclusivament, perque l' imperi absolut de la igualtat, cas de que fos possible, constituhiria un absolutisme tan inaguantable com lo del autòcrata mes despòtic. Per aixó es que 'ls tractadistas que s' inspiran en l' ordre d' idees que jo esposo, declaran que dins la teoria del Estat, la llibertat absoluta del individu, que constituhiria la anarquia, com la absorció complerta del inhabíduo per lo conjunt, que constituhiria 'l comunisme, formen los dos polos oposats, que com los geogrífichs de la terra son completament inevitables. Las terras habitables están en las zonas mitjas; es á dir, en lo predomini de la llibertat temperada per la imposició igualatària representada per lo poder social.

Pera aquilatar lo concepte de llibertat, que es lo que més nos interessa, deuria deixar-se de banda casi tot lo bagatge francés que 'ns han carregat fins ara, y proporcionarnos una maleta de fabricació anglo-saxona, que ompliriam després ab molta roba de casa nostra, que avuy semblaria á molts passada de moda, pero que haurian de confessar que no 'ns cau pas malament tan bon punt com nos la vejessin posada.

Al aquilatar y posar en son punt lo concepte conservador, hauria de fer-se la mateixa depuració que hem dit respecte del de llibertat. Dintre dels sistemes avuy imperants, com res ó molt poch hi ha digne de conservar-se, los que representen la inercia ó forsa de resistència á las innovacions han de fer-se defensors y campeons de fets abusius y teorias arbitrarias y antipáticas, que á pesar de considerarlos un mal, lo conceptuan menor que las innovacions á que resisteixen. Dins del sistema regionalista, fill de la práctica de la llibertat, la forsa conservadora se fa interessant y simpática y passa á representar lo verdader patriotisme, ja que es lo que preserva las instituciones politicas de tota innovació perillosa ó poch med tada. Allavors l' esperit de conservació te verdadera rahó de ser, y com las resistencias enérgicas de la naturalesa, passa á ser verdadera font de salut robusta y vida ordenada. Giris la vista á tots los païssos constituïts ab arreglo als principis regionalistas, y 's veurá que lo mateix á Alemania que á Austria y al Imperi Britànich, que en las confederacions nort americanas y suïssa, son los partits conservadors los que sostenen las instituciones, defensantlas dels radicalismes que vol-

drian portarlas cap al unitarisme los uns, y cap á la disgregació ó separatisme dels membres del Estat los altres.

Aquilatats aqueixos conceptes, y avans ja, durant la aquilatació, s'hauria de posar tot lo punt en fer lluhir ben be la bellesa dels principis regionalistas. Lo Regionalisme catalá, ó sigui 'l catalanisme, ha mirat casi sempre massa endarrera, no prestant tota la atenció deguda al present y menos al pervenir encara. Per aixó s'ha presentat algunes vegades entrenyinat per fora y ple d'odi y malavolensa per dintre, privantli aixó de conquistarse totas las simpatias que devia guanyarse. No seré jo qui negui que tenim motius de queixa que 'ns sobran, y que tota la historia dels darrers sigles es un teixit d'injusticias, de las quals ha sigut victima la nostra terra. Mes, ¿hem de recordarlo tots los dias y á totas horas? ¿Ha de fundarse una causa noble y generosa en lo despertament d'odis y malavolensas que ja estavan dormint? Deixém en pau als Felips V y als Olivares, que al fi y al cap varen obrar com las ideas dominants á la seva época 'ls imposavan, y á poca diferencia com los catalans tractavan als súbdits de las demés regions en que dominavan. Ni al nostre mateix poble li fan ja gran efecte las declamacions contra aquells representants d'altras épocas y d'altras situacions. No als Olivares y Felips d'allavors hem de combatre, sino als d'avuy, ja que per desgracia avuy no 'n faltan, y si pot ser, creyéume, nos farém més simpátichs combatent institucions, ideas, abusos y extralimitacions, que no pas als homes que las encarnan y 'ls executan.

Mirant massa endarrera, ademés, se cau en lo perill de pretendre resurreccions que son tan impossibles y contrarias á la naturalesa en lo polítich social com en lo individual. Als morts deixemlos quiets en lo cementiri, pero aprofitemnos, si, de las ensenyansas que van darnos en vida, pera aplicarlas á las necessitats que actualment sentim. Si no haguessin mort las Corts catalanas, ni 'l Consell de Cent, ni las altras institucions genuhinas de la terra ¿creyéu tal vegada que foran avuy lo que allavors eran? ¿Creyéu que no haurian evolucionat, acomodantse á circunstancias novas, com evoluciona tot lo que viu, puig que la evolució y la transformació es precisament la vida? En lo passat no hem d'estudiar sino lo que es permanent, lo que es característich del nostre poble, pera tenirho en compte al formular las aspiracions que avuy sentim.

La bellesa dels principis regionalistas no lluhirá ab tot son esclat si no fem ben patents sos fonaments científichs y sas condicions artisticas. Desentranyant l'estat actual de la ciencia, que faig avuy dels absolutismes d'altras épocas y no admet arguments d'autoritat que no 's basin en la observació ó neixin d'ella per inducció llegítima ó deducció lògica, trobarém sens obra de dubte que la organissació regionalista es la que més s'acomoda á las tendencias científicas actuals.

Donant base científica al Regionalisme, desvirtuarem los cárrechs aparentment mes fundats que 's fan contra tals aspiracions. Se las mote-

ja de raquítiques y encongidas, se las acusa de reaccionarisme arqueològich, y 's suposa que ab son exclusivisme vindrian á destruhir la gran conquesta que, segons ells, ha sigut pera 'l progrés la formació travallosa de grans nacions unificadas. Encara que sens profundisar la materia, fácil es contestar á tals càrrechs y tornarlos contra 'ls mateixos que 'ls fan. Com ja he tractat l' assumpto varias vegadas, permetéume que aquí vos citi alguns párrafos que condensan lo que en aquest punt deuria dirvos.

Desde que hi ha homes á la terra, ó al menos desde que 'ls homes han tingut conciencia de sas facultats intelectuals y morals, hi han hagut ideals y fets, poesia y prosa. L' afany d' unitat ha sigut sempre una de las aspiracions poéticas, pero com si 'l mito de Tántalo ó de las Danaides fos la síntesis de la llei fatal de la humanitat, tal aspiració no ha pogut jamay realisar-se, puig que sempre ha tingut de detenirse devant del fet de la varietat, que es condició de tots los sers ab quins los nostres sentits nos relacionan. Tota la historia pot tal vegada condensarse en la lluyta entre aquest fet y aquella aspiració. Los que s' han sentit forts, reys ó pobles, individuos ó colectivitats, han volgut imposar lo que podriam anomenar ideal humá. Tots ells han tingut en contra seu las varietats que no han deixat jamay ofegarse. Los rius de sanch que s' han fet corre han lograt tot lo més ferlas desapareixer durant curts moments de la superficie; mes al punt mateix que ha minvat la forsa que las retenia al fons, han tornat á surar, com sura un cos més lleuger que l' aygua sempre que estigui lliure de tota forsa estranya.

Lo noble ideal humá d' unitat no s' ha conseguit fins ara, ni 's conseguirá jamay mentres se vagi pel camí de las imposicions per la forsa, ó sia, mentres se prescindeixi del fet de las varietats. En lo terreno polítich, l' Imperi ó la República nniversals son senzillament aspiracions absurdas, y, per lo tant, impossibles. Tots los pobles conquistadors, tots los gefes guerrers, no han produhit més que unitats efimeras, que sols han durat mentres sos medis de retenció han sigut superiors als d' expansió dels subjugats ó subdits. La unitat contra las varietats ha sigut y será sempre cuestió de forsa y res més.

Y ¡pobra humanitat si alguna vegada se consolidés lo triomf de la forsa! Fora senyal de que hauria arribat la hora de cessar tot progrés y tota millora. La societat seria una mar sens onadas á la superficie, sens peixos ni sers vivents al fons: fora la mar de la maladicció: fora la mar morta. Sa atmósfera seria tant asfixiant y caliginosa, que ofegaria tot lo que dins d' ella quedés ab un sol alé de vida. La humanitat ab una sola llei, ab un sol poder, ab una sola llengua y ab costums idénticas, no seria més que una d' aqueixas coleccions d' autómats en que cada figura no 's mou si 'l director no estira 'l cordill que la te subjecta.

Lo Regionalisme, senyors, arrenca de principis completament oposats. Lluny de voler combatre las varietats, las fomenta com elements de

lluyta y de vida, y, armonisantlas totes, pretén arribar á la unitat pel camí de la unió lliure y espontánea, basada en las mútuas ventatjas y conveniencia. L'uny de ser una aspiració raquítica y encogida, es l'ideal **més generós y expansiu** que s' ha concebut fins avuy. Lo Regionalisme, com l' Hercules de la llegenda, *separa pera unir*, y si regoneix personalitat á totes las agrupacions que 's troban en condicions de tenirla, las acosta després pels interessos comuns á totes ellas, y 'ls dona medis pera que la unió sigui més ó menos estreta, segons siguin més ó menos importants y forts aquells elements. Dintre de la Regió, que es la agrupació política tipo, totes las corporacions existents ó que puguin crearse disfrutan de vida propia, y, dintre de la llei general, son lliures pera tractar y resoldre llurs assumptos propis. Varias regions forman nació, ab grans interessos comuns, que son representats per un poder nacional. Varias nacions pertanyen á una mateixa rassa, y per aquesta sola circumstancia tenen llassos, no tan forts com los que juntan á las regions d' una mateixa nació, pero prou marcats pera poder establir una entitat que las dirigeixi y reguli. Totes las rasses, fins las més separadas y diverses, per lo mer fet d' estar formadas per homes, tenen de comú los grans interessos humans, y res impedeix que entrè totes crehin una entitat que de tals interessos cuydi. Repáris com pera cap d' aquestas operacions s' ha de prescindir del fet de las varietats, que ha sigut la roca en que s' han estrellat tots los dominadors y guerrers. La llibertat individual es regoneguda dins de la corporació, aixís com la corporativa en sos dintints graus, desde la de las regions fins á la de las rasses, se manté ferma dins de la organisació particularista, puig que cap de las autoritats ó poders que 's crean pot ocupar-se més que de las funcions que tenen expressament encarregadas. Fora dels interessos comuns, cada entitat, cada agrupació, obra ab complerta independència, y cuyda de sos interessos propis y especials sense tutelas ni vigilancia de cap classe.

Tal es, Senyors, lo Regionalisme qual estudi vos proposo. Y com he abusat prou de la vostra atenció, y tocant ja als límits que consent una conferencia, vaig á prepararme á terminar, lo que faré exposant la aplicació pràctica que podriam tenir lls principis regionalistas á la nostra terra. Com deya també en una altra ocasió, vos repetiré avuy: «Després de molt divagar torném á casa, y somniém un demà que s' acosti al que nosaltres desitjariam.

Y la primera sombra que se 'ns apareix es la de las Corts catalanas, ressucitadas y vestidas á la usansa dels temps moderns. Pot ser haurém d' emprendre un viatge pera assistir á una de las reunions, puig tal vegada, prestant tribut al principi excentralisador, no 's juntan cada any á la mateixa ciutat ó vila, ó tal vegada han fixat llur residència en una població secundaria, com fa 'l Congrés en molts dels Estats de la Unió americana. Las Corts no 's formen pas d' una Cambra, sino que están divididas en duas, ó tal vegada en tres Cossos, que deliberan junts, pero vo-

tan separats, no podent haver-hi resolució eficaç, ni llei feta que no reuneixi 'l vot de dos dels tres Cossos. Naturalment que aquelles dues Cambres ó aquestos tres Cossos no surten pas dels tres braços que contribuïren á las Corts antigues, puig que la evolució social ha fet desapareixer ó modificar las condicions de vida de las classes que 'ls formavan, pero tampoch deuen llur origen á la sola rahó de las majorias. Una de las Cambres, ó un dels Cossos, representa verdaderament al número, puig que es elegit per votació directa de tots los ciutadans actius, empl antse, no obstant, en la elecció tots los medis que avuy s' están purificant pera donar representació proporcional á totas las minorias qui tinguin prou vitalitat pera guanyársela de més ó menos importancia. L' altra Cambra ó 'ls altres Cossos representen las forses corporatives, foimantse 'l segon Cos, si n' hi ha tres, per delegats de las autoritats populars de las numerosas comarcas naturals en que está dividida Catalunya, designats en número igual per cada comarca, puig que totas ellas tenen igual personalitat, y 'l tercer per representants de corporacions, nomenats per las que entre aquestas reuneixen condicions d' estabilitat y revesteixen prou importancia.

Si entressim en una de las sessions d' aqueixas Corts, veuriam que no discuteixen gayre en reunions generals, que serveixen pera poch més que pera votar, puig que 'ls assumptos se preparen ordinariament en la sí de las distintas comissions en que 's divideixen, al estil de las Corts antigues y del Congrés de la Unió americana.

Al costat de la sombra de las Corts, se dibuixa la d' un Consell ó Comissió, que té l' encàrrech del poder executiu. Está format per individus que no poden ser diputats, puig que en la organisació que somiem los varis poders del Estat están perfectament desllindats y son realment independents l' un del altre, per més que estiguin lligats entre ells pera llur vigilancia mútua. Al mateix nivell del Consell executiu pot observar-se una altra sombra; la de la Audiencia ó Senat de Catalunya, elevat á la categoria de Tribunal Suprem pera tots los assumptos de la jurisdicció regional.

Si dels alts poders del Estat baixém los ulls á las Corporacions y Autoritats particulars de cada comarca y de cada localitat, veurém al primer cop d' ull, que las comarcas son molt numerosas (puig en tot Estat lliure 'ls districtes administratius es precis que sian molt reduhits), y que 'l règimen de las localitats es molt variat. Veurém per exemple, que Barcelona, Tarragona, Tortosa, Lleyda, Girona y altraz poblacions que tenen prou vida, se regeixen per Cartas, que otorgan a sos respectius Consells municipals y Autoritats executives grans atribucions y drets, tenint delegadas fins moltes funcions polítiques, en tant que las localitats menos importants se regeixen per la llei municipal comuna, que es molt menos ampla, corretjintse per aquest senzill medi la aberració del unitarisme, que vol que una mateixa regla serveixi pera Barcelona y Tarrag-

gona, *e rbi gracia*, que pera Vallvidrera ú Horta. Si somiém méa encare, nos semblara entreveure que certas comarcas naturals y formadas per una vall, com la d' Arán y la Cerdanya, han obtingut també Cartas, que autorisan á tots los vehins á decidir sobre 'ls interessos especials de la comarca, reunits solemnement á la plassa pública, y comensant, com los montanyesos de la primitiva Suissa, per demanar al Cel l' acert en las resolucions. Si preguntém á un aranés ó á un tortosí per lo dret civil de sas localitats respectivas, nos respondrán que, gracias al sistema particularista, las Corts catalanas, seguint l' exemple del Parlament británich, llegendan separadament pera totas las petitas encontradas que disfrutan d' institucions de dret especial.

¿Voléu que segueixi somiant, Senyors y benvolguts Companys? Obrim, donchs, los llibres en que 's conté lo nostre dret privat, y veurém que 'ls llegisladors no han pas estat en vaga. Totas aquellias institucions que tant s' avenen ab lo caràcter de la gent de la Terra, han sigut acomodadas á las novas necessitats, y prestan serveys com en los millors temps. L' enfitéusis, per exemple, després d' haver fet cavar en altres épocas tot lo territori de Catalunya, serveix avuy pera fomentar las edificacions. Las senyorias mitjanas de Barcelona, designadas ab nom distint, que respon perfectament á son caràcter modernisat, s' han extés á totas las poblacions que volen aixamplarse, y 'ls llaudemis, sense haverse disminuït, han deixat de ser gravámen perpétuo, sufrint en cada traspás una disminució gradual fins arribar á un límit mínim, armonisant aixís los interessos dels avuy gravats, ab los que avuy volen gravarse. La llibertat de testar segueix encarnada en la conciencia del poble, y fins han desaparegut molts de las trabas que certas situacions imposavan al testador. L' afany catalá de conservar la casa, no sols se manté en los usdefruyts, gravámens de restitució y fideycomisos, etz., etz., sinó que s' ha completat ab una institució semblant al *Home stead* de molts dels Estats anglosaxons, y 'l qui vol, assegura sa casa y son camp contra sas propias imprudencias, y s' entrega al afany de fer fortuna, ab la certesa de que, si no surt ab la seva, tindrà sempre un raconet pera passar la vellesa. No vull seguir fullejant lo lli re imaginari del nostre dret civil rejoyent perque la tasca fora inacabable.

¿Voléu dirigir lo somni cap á un ó altre costat? Fixemnos, donchs, en las Corporacions y autoritats que están al devant ó ja de tot Catalunya, ó ja de qualsevol de sas comarcas ó Municipis. Totas tenen sas atribucions limitadas en la quantitat, pero perfectament intactas en la qualitat. Las lleys fonamentals los tatxan molts cosas que no poden fer, puig que aquest es l' únich camí de garantir las llibertats individuals y corporativas, pero en las atribucions que 'ls encarregan, gosan de medis d' acció molt expeditius. La llar catalana, com la inglesa, es sagrada é inviolable, pero las autoritats tenen recursos pera posar siti en regla als criminals.

¿Voleu somiar més encara? Donchs aném á lo que ha de ser complement d' aquest poètic somni. Al mateix temps que Catalunya, s' han regenerat las altrás Regions peninsulars, y desde 'l punt que cap d' ellas vol imposarse á las demás, ni 's cuida sino de casa seva, la pau fraternal regna en tota la Península. Fins s' han entès respecte á negocis, y si 'ls castellans y andalusos alimentan á Catalunya, y á las Bascongadas, y á algunas altrás Regions, nosaltres vestim á totes ellas y 'ls proporcioném lo que sols pot sortir de grans manufacturas que demanan sobra de braços en los païssos en que s' estableixen. Pera tractar dels assumptos comuns, hi ha Poders y Autoritats generals, que tenen atribucions contadas pero que disposan de tots los medis necessaris pera exercir-les ab energia. Com que aqueixos Poders y Autoritats s' ocupan de las relacions exteriors, de la pau y de la guerra, y garantisan los drets de tots y de cada hu contra cuansevol extralimitació, vinga de qui vinga, y prestan alguns serveys generals, com los correus y telégrafos, etz., etz., y regulan lo comerç de las variás Regions entre ellas, y de totes ab l' extranger, los Poders regionals no tenen de preocuparse de res de lo que més mals de cap dona als governs unitaris, y dedican tota llur activitat al foment dels interessos de la Regió, y al avens de tots los elements que la formen. Si ara 'm preguntessiu si al davant d' aquets Poders y Autoritats generals hi ha un Rey, un President ó un Consell, vos hauria de respondre ab tota franquesa, que ni tant sols m' hi he fixat. ¡Val tan poch la pena, dada la resultant organització que vos he descrit! Si per mi anés, y jo pogués disposar, no vos amagaré que hi hauria un Consell ó un President. Si va per altres y altres disposan, poden estar ben segurs de que no renyém per tan poca cosa, per més que jo y molts altres que com jo pensan, treballarém sempre pera que 'l Regionalisme 's coroní ab la institució que 'as es simpática.

Y valg á terminar.'

Ja 'm sembla sentir á molts que tractarán d' inoportuna la present conferencia. ¿Quan Espanya, dirán tal vegada, está engolfada en duas guerras interiors tremendas, y en perill de véures engolfada en una exterior, més tremenda encara; quan lo Govern, corporacions y demás entitats que s' agitan no pensan sino en canons y fusells maüser, en barcos y en empréstits; quan fins los prelats fan batallions y colocan capitals en las novas cédulas d' Aduanas; quant tota la nació va vestida de dol, convertida en una mar de llágrimas, no tant per lo que sofreix com per lo que preveu que ha de sufrir encara, devia venir l' Ateneu parlant de llengua y teorissant lo Regionalisme?

Donchs, precisament per tals motius creyém de molta oportunitat lo tema.

Tot está negre; es veritat. La nuvolada cobreix ja tot l' horisó, avançant rápidamente á tapar aquellas pocas escletxas ahont entrava encara una mica de celistia. Per llevant y per ponent se senten ja la estona 'la

trous llunyans, y cauhen ja aquellas grans gotas que son indici segur d' un temporal desfet. Los vents huracanats bufan ab més forsa cada dia, y ni de lluny veyém una llum que 'us marqui 'l camí, ni una mala barraca que pugui servirnos d' aixopluch.

Quan lo temporal y la borrasca hagin consumat sa obra destructora, al revenirse 'l pahís del estupor en que l' han sumit los elements desenca-denats, tal vegada en sas angúnias demani per amor de Deu una idea sal-vadora.

¿Si pogués serho 'l Regionalisme, no seríam criminals de *lesa patria* si no l' haguessim estudiat y propagat?

HE DIT.

NOVAS

Lo millor turró LLEJITIM DE JIJONA. Calitat extra-fina. VILA GER-MANS.—Rambla, 63, Carrer de la Rosa, 4 y Carretera de Manresa, 57,

—Ab tot y que no 's parla d' altra cosa que de la mort del célebre mulato Maceo, nosaltres nos en abstenim per are. Potser en lo número próxim podrém dir-als nostres llegidors si vá de sério ó de broma, si es veritat ó mentida la mort del general dels insurrectes cubans. Lo menos que podém fer, callant, es evitarnos lo ridicul que per tal fet, veritat ó mentida, está fent tota Espanya ab las exageracions de la premsa pa-triotera.

—Diumenge tingué lloch ab las ceremonials de costum en aytals cassos la colocació de la primera pedra del edifici que situat en los carrers de las *Paces y Llobet*, ha de servir pera escolas públicas municipals d' aquest districte.

De retorn de la ceremonia las personas invitadas al acte foren obse-quiadas ab un espléndit banquet, en lo Saló de sessions del Consistori, en lo quin se pronunciaren brindis encomiásticos pera 'l Municipi y en pró de la ensenyanza.

Felicitém al actual Ajuntament pera haver portat á la práctica una em-presa que pot reportar excelents fruyts á la ilustració y cultura de Sa-badell.

—Lo mal temps del diumenge passat privá que la fira d' enguany tin-gués bon comens, vegentse poch animada de gent forastera.

Las transaccions fóren en menos número qu' anys passat.

—Ya tenim que 'l general Blanco ha dimitit 'l càrrech de Goberna-dor general de Filipinas y per tal motiu la premsa *patriotera* ve cele-brantho d' una manera extraordinaria, havent posat una confiança com-plerta ab son sucessor en Polavieja.

Fins á quan durará aquesta confiança?...

—El dia 15 del actual termina 'l plasso de la prórroga otorgada per l, ministre d' Hisenda pera la adquisició de cédulas personals.

—Avuy á las 3 de la tarde se repetirá en la Associació de Catòlics la funció que 's posá en escena en la nit del últim diumenge composta del drama en 2 actes *Lo fill del creuhat*; la pessa en un acte *Sebas al cap*, y la nova pessa en un acte y en vers *Los grills de las sebas*.

—Pera aquesta nit s' ha disposat celebrar en 'l treatre Principal una representació de la opereta *Santanello*.

—Lo vapor «Santo Domingo» entre 'ls malalts qu' ha desembarcat en la Coruña hi ha un fill d' aquesta ciutat malalt d' gastralgia anomenat Tomás Domenech.

—Segons noticias en moltes Administracions de Loterías estant ja acabats los billets del sorteig de Nadal.

Diu un periodich de Tarragona que aviat fixará temporalment sa residencia en aquella capital un dels literats mes afamats de Catalunya, pera escriurer una obra de character historich, qual argument, altament dramatic, 's desarrolla en la capital vehina.

—En la platea del Teatro Euterpe tindrán lloch avuy dos balls de tarde y vetlla, están los programas confiats á la orquesta *Chapi*.

Aquestos balls van á cárrech de la *Agrupació de Sastres*, que per celebrar la festa de la seva patrona Sta. Llúcia, ha pensat no escatimar gastos per poguer donar aquestos luxosos balls.

—Cromos y targetas fantasía.—Gran surtit en la Imprempta d' aquest periodich á preus baratissims.

—La Lliga de Productors del Principat de Catalunya regala al Sanatori de la Creu Roja cent matalassos y cincuenta coixins qual confecció s' está acabant.

Cada dia la Creu Roja reb donatius en efectes, que fan los socis d' aquella Corporació pera atendre als soldats ferits ó malalts, responnent á la crida de la Junta Directiva.

—La major part dels membres de la assamblea revolucionaria de Creta, reunits á Varnos, han decidit dirigir una protesta als consols, demanant la aplicació immediata de las reformas otorgadas per la Turquia y declarant que, si no 's responia favorablement á llur demanda, se veuria obligats á revindicar per medi de la forsa los drets adquirits.

—Lo nou Consistori de Mantenedors dels Jochs Florals de Barcelona ha quedat constituhit en la següent forma:

Don Francisco de S. Maspons y Labrós, President; D. Miquel dels S. Oliver, D. Joseph Brunet y Ballet, D. Joan Maragall, D. Francesch Rierola, don Antoni Gallisá, y D. Lluís Durán y Ventosa, Secretari.

—Lo passat diumenge celebraren las parroquias de Sant Feliu y Puríssima Concepció, la festivitat de la Inmaculada.

Tant en la una com en l'altra los cultes foren solemnes y molt crescut lo número de fidels que hi assistiren.

En la parroquia de Sant Feliu feu lo panegírich de la Verge, lo Reverent Joseph Cardona, qui, en nostra bella parla, entoná un himne bell y sant d'amor á la Inmaculada. Fou una oració eloqüentíssima, matisada tota ella d'una galanura de llenguatge tan escayent y delicat que poguerem convencernos una vegada mes que la nostra llengua catalana no ha d'envejar res á cap altra, ja que en boca de Mossen Cardona vibra armoniosa y dolça com la que mes ho siga: Rebi nostra coral felicitació.

En la parroquia de la Puríssima Concepció, tinguerem la pena de sentirhi predicar, en los divins oficis, ab la llengua dels cuartels y dels oficials d'apremis. Ho lamentém.

Cromos - Cromos

y targetas fantasia pera felicitacions de Nadal

GRAN ESCULLIT SURTIT

à preus baratíssims

Imprempta de PERE TUGAS

CARRER DE CALDERÓN, 36. -- SABADELL

FONDA SIMON

Cuyna á la verdadera catalana; bonas habitacions pera familias y particulars; molta natedat y economia.

Espartería, 6 y Vidriería, 12

(BORN VELL). - BARCELONA

Aquesta casa fá 62 anys que dona diariament la sopa als pobres

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderón, 36. — SABADELL